Ч. 182 (12.638). Львів, субота 15. серпня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-28.
В справі оголошень звертатися до адміністрації.
Ціна одного примірника 25 сот.

Боротьба з „укр. націоналізмом" на Рад. Україні.

Наукова українська преса по той бік Збруча переживає в останній час тяжке лихоліття: вслід за недавнім припиненням „України", наукового журналу українознавства, що виходив у Київі з 1924 р. під редакцією акад. М. С. Грушевського, припиняється ще один науковий журнал, а саме „Бібліологічні Вісті". Журнал цей виходив також у Київі від 1923 р. під редакцією Ю. Меженка, директора Українського Наукового Інституту Книгознавства. Протягом восьми років журнал „Б. В." вмістив на своїх сторінках цілу низку статтей високої наукової вартости, присвячених питанням з теоретичного книгознавства, історії книжки та бібліотек на Україні, мистецтву української книжки і т. п. Редакція зуміла надати „Б. Вістям" цілковито науковий характер — без жадної домішки марксо-ленінської науки та освяченої нею діялектично-матеріялістичної методи.

Нема чого казати, що це не зовсім відповідало тій системі, яка панує на Рад. Україні, де наука, як і кожна ділянка політично-громадського життя, має йти лише тими шляхами, які для того визначені рад. владою. Однак життя на Рад. Україні не завше йде в згоді з наміченою радян. владою схемою, а тому частенько помічаються тут „прориви" на ріжних ідеольогічних фронтах — у фільософії, літературі, науці, мистецтві й т. д.

Виявленням цих „проривів" з обовязку займається ДПУ (попросту „Чека"), а крім того, находяться й добровольці, які скорше „за страх", ніж „за совість" розшукують ухили від більшовицько-комуністичного катехизису, вбираються в тогу прокураторів та виступають з відповідними актами обвинувачення в слові й письмі.

Так сталося й цим разом.

29. травня ц. р. в Українському Інституті марксизму-ленінізму, — як про це інформує „Хроніка" в час. „Радянський Книгар" (ч. 17, 1931 р.), — відбулася доповідь директора Української Книжкової Палати М. Годкевича на тему „Націоналістичні прояви в бібліографії й книгоснавстві". В своїй доповіді М. Годкевич доводив, що українське книгознавство визначається націоналістичними виступами ріжного діяпазону: від безпринципности й політнеписьменности через збочення від ленінської лінії в нацпитанні до отверто-контрреволюційного використання бібліографічно-книгознавчої трибуни. Боротьба з цими проявами націоналізму в УСРР ускладнюється, мовляв, тим, що клясовий ворог має організаційну базу в особі Київського Інституту Книгознавства, має навіть свій орґан Бібліологічні Вісті" з виразно анти-радянськими тенденціями.

Якраз до цих слів інформаційної замітки про доповідь М. Годкевича редакція „Рад. Кн." додає від себе примітку, в якій міститься лише одно речення: „Видання журналу „Бібліологічні Вісті" припинено".

Стисло й доволі зрозуміло: пролетарська влада на Рад. Україні отверто визнає український націоналізм за контрреволюцію, для поборювання якої всі засоби є дозволені.

Тільки засліпленим фанатикам більшовизму може прийти на думку втиснути життя в певні колодки, — життя випорсне з них і прокладе свої шляхи, особливо у духовій сфері, бо „дух дише, де хоче".

Боротьба з українським націоналізмом шляхом припинення наукових журналів є боротьбою, так сказати, нікчемними засобами, бо навіть баґнет не в силі знищити здорових паростків-життя.

Ст. Сірополко.

З документів часу.

Незатвердження статутів „Українського Т-ва Приятелів Ліги Націй" у Львові.

Lwowskie Starostwo Grodzkie

L. St. 170.

We Lwowie dnia 8 sierpnia 1931.

Do

Stow. „Ukraińskie Towarzystwo Ligi Narodów" na ręce P. D-ra Aleksandra Maritczaka, adwokata we Lwowie, Rynek L. 15.

Wykonując reskrypt Urzędu Wojewódzkiego z dnia 7/8 7931 L. BP. 473/Stow./31 przesyłam 2 egzemplarzy statutu z tem że Urząd Wojewódzki nie może przyjąć do zatwierdzającej wiadomości zgłoszenia o zamiarze założenia projektowanego stowarzyszenia i w następstwie tegoż na mocy § 6 ustawy z 15 listopada 1887 Dz. ust. p. Nr. 134 zakazuje zawiązania tego stowarzyszenia według osnowy załączonego zarysu statutu ponieważ zarys ten nie odpowiada wymogom § 4 lit. b) d) i) oraz § 10 powołanej ustawy. W szczególności w postanowieniu § 4 lit. 2 zarysu statutu brak wyraźnego zastrzeżenia, że członkami projektowanego stowarzyszenia nie mogą być osoby poniżej lat 18 stosownie do § 30 pow. ustawy w brzmieniu ustalonem art. 5 noweli z 3. IV. 1925 Dz. Ust. R. P. Nr. 43 poz. 297. Nadto zarys statutu nie normuje obowiązków członków honorowych a odnośnie § 13 zarysu statutu założyciele nie przedłożyli zaświadczenia zarządu Naukowego T-wa im. Szewczenki we Lwowie wyrażającego zgodę na przyjęcie praw i obowiązków wynikających z powołanego postanowienia.

Wreszcie zarys statutu nie określa ustroju projektowanych w § 3 ust. 2 oddziałów (Filij) stosownie do § 10 i § 4 lit. a) do i) powołanej ustawy.

Równocześnie zauważa się, że na terenie Rzeczypospolitej powstało stowarzyszenie pod nazwą „Ukraińskie T-wo Przyjaciół Ligi Narodów" z siedzibą w Łucku z prawem rozwijania działalności i zakładadania filij na obszarze całego Państwa oraz, że rzeczone stowarzyszenie założyło już oddział filijalny w Warszawie oraz, że ma przystąpić do Federacji towarzystw Przyjabiół Ligi Narodów. Ze względu więc na identyczne cele oraz identyczne nazwy istniejącego stowarzyszenia posiadającego statutowe prawo rozwijania działalności we wszystkich województwach oraz także cele i nazwę projektowanego stowarzyszenia, co mogłoby spowodować kolizję między obu stowarzyszeniami również i utrudnić władzy wykonywanie prawa nadzoru nad działalnością T-wa — założyciele winni zwrócić się do Zarządu głównego Ukr. T-wa Przyjaciół Ligi Narodów w Łucku celem założenia oddziału filjalnego, urzeczywistniając w ten sposób swoje zamierzenia.

Od tego orzeczenia wolno wnieść odwołanie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które należy podać do Urzędu Wojewódzkiego w ciągu dni 14-tu licząc od dnia następującego po dniu doręczenia.

Projektowane stowarzyszenie nie może rozpocząć swej działalności jak długo prawnie nie tstnieje.

zał.

Starosta Grodzki w. z.
(підпис нечиткий).

Ч. Ст. 70.

До

Стоваришеня „Українське Товариство Лічи Націй" до рук П Дра Олександра Марітчака адвоката у Львові.

Виконуючи рескрипт Воєвідського уряду з дня 7/8 1931 В. Р. 473/Стов. присилаю 2 примірники статута з тим, що Воєвідський уряд не може приняти до затверджуючого відома зголошення про намір основаня проектованого стовариришеня та в наслідок того на підставі §. 6 закона з 15/II 1867 ВЗД Ч. 134 заказує завязання цего стоварищення після основи залученого зарису статута тому, що зарис цей не відповідає вимогам § 4 букв. б) д) і) та §. 10 покликаного закону.

Зокрема в постанові §. 4 букви 2. зарису статута брак виразно застереження, що членами проектованого стоварищення не могуть бути особи нисше 18 літ — після постанов §. 30 зал. закона в тексті усталенім арт. 5 новелі з 3/4 1925 Д У Р П П ч. 43 поз. 97.

Кромі цего зарис статута не нормує обовязків почесних членів а відносно §. 13 зарису статута основателі не предложили посвідки з уряду Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, висловлюючої згоду на принятя прав і обовязків, слідуючих з покликаного постановлення. — Вкінци зарис статута не означує устрою проектованих в §. 3 уст. 2 відділів (філії) після вимогів §. 10 і §. 4 бук. а (до і) — наведеного закона.

Рівночасно зауважуется, що на терені Республики повстало в останному часі стоваришене під назвою „Українське Товариство Приятелів Ліги Народів" з осідком в Луцьку з правом розвиваня діяльности і закладаня філій на тереві цілої Держави та що повідене стоваришеня основало вже філіяльний відділ в Варшаві і має приступити до федерації Товариства Приятелів Ліги Націй. З уваги на ідентичні цілі та ідентичну назву істнуючого стоваришеня, що має статутове право розвиваня діяльности у всіх воєвідствах а також цілі і назву проектованого стоваришення, що моглоби спричинити колізію межи сими стоваришеннями а рівнож і утруднити владі виконуваня права надзору над діяльностию Т-ва — основателі винні звернутися до головного заряду укр. Т-ва Приятелів Ліґі Народів в Луцьку в ціли основаня філіяльного відділу, реалізуючи в цей спосіб свої наміри.

Від цего оречення вільно внести відклик до Міністерства справ внутрішних, яке подати належить до Воєвідського Уряду в часі 14 днів, числячи від слідуючого дня по дни доручення.

Проектоване стоваришене не може розпочати своеї діяльности, як довго правно не істнує.

Староста.
(Підпис нечиткий)

*

Українського тексту не справляємо, а подаємо його в такому виді, в якому вийшов з Городського Староства.

—o—

До побуту посла Барра у Варшаві.

Львівський „Век Нови" з 14. серпня ц. р. (ч. 9049) приносить з Варшави телефонічну вістку такого змісту:

„У Варшаві спинився анґлійський посол Джемс Барр, що відбув цілу низку конференцій з українськими діячами на терені Варшави (цікаво з якими? Чи з тими з уприівського центру, чи може з тими зпід знаку Пилипчука? — *Прим. складача*), а зокрема заінтересувався незреалізованою справою утворення українського університету".

З останнього речення тієї замітки можнаб вносити, що пос. Барр говорив з професорами Українського Інституту у Варшаві. Та це тільки здогад. Думаємо, що про ці розмови добудемо інформації та поділимося ними з нашими читачами.

Церковні справи.

Санаційні інформації АТЕ (агенції телеграфічної „Експрес") про відношення Риму до греко-катол. церкви.

Польська телеграфічна агенція „Експрес" розіслала до польської преси інформації такого змісту:

В колах греко-католицького духовенства у Львові отримали з Ватикану вістки, що „греко-католицька церква має бути вилучена з конгрегації „pro eclesia orientali", а піддана під юрисдикцію т. зв. комісії „pro Russia", на чолі якої стоїть відомий русофіл епископ d'Herbiqny та його помічник, російський князь Волконський, б. офіцер царської гвардії. Вістка про намірену реорганізацію греко-католицької церкви викликала незвичайне заворушення як в українських церковних так і політичних колах. Правдоподібно митрополит Шептицький разом з усіми греко-католицькими епископами наміряє вислати децидуючий протест проти реформи, яка згідно з українськими коментарами змірює до русифікації греко-католицької церкви у Сх. Галичині і в Закарпатській Руси та дає сильну зброю в руки ворогів католицької релігії".

Навівши цю інформацію АТЕ, варшавський „Роботнік" заосмотрив її такою заміткою:

„Мова тут, як здається, нібито про „відвічне" питання політики католицької церкви, про справу поєднання з православієм. Греко-католицька церква, представниця незалежности українського народу в релігійній ділянці, мала би бути віддана комісії „pro Russia", яка репрезентує переконання, що російський нарід творить головну силу східно-християнських релігійних понять, і що церковна унія мусить бути досягнена при допомозі безпосереднього ділання на православіє, що находиться нині у виїмково важких умовинах і тому доступніше для згоди. Якщо ця остання концепція переможе в колах Ватикану — греко-католицька церква з природи річи відійде на другий плян".

Так дивиться на справу на основі інформацій АТЕ варшавський „Роботнік".

Покищо не можемо нічого сказати від себе в цій справі, бо вона нам не відома. Одначе на маргінесі сензаційної вістки АТЕ можемо заявити тільки те, що в політичних українських колах з того приводу ніяких „заворушень" не було з тієї простої причини, що їм про цю справу нічого не відомо. Вичитавши наведені вище інформації АТЕ у польській пресі, ми звернулись за вясненнями у цій справі до редакції органу „Католицького Союзу" „Мета", але й там нічого ближчого про „ревеляції" АТЕ не знали, а крім того заявили, що й самі вони старались добути вияснення в тій справі з найавторитетніших джерел, та досі їх не добули. Правдоподібно з тими інформаціями АТЕ щось неясне. Колиж вони відповідалиб правді, тоді насувається само собою питання: чому це втаємничені в тій справі духовні особи вважають за доцільне інформувати про них польські агенції, ігноруючи при цьому всю українську пресу? Таке явище булоб щонайменше дивним і незрозумілим.

—o—

Плян коаліційного уряду в Англії.

В пресі появилися поголоски про те, що в Англії має прийти до реконструкції теперішнього уряду в тому напрямі, щоби покликати до життя коаліційний уряд, який мав би у парляменті опору в усіх партіях. У льондонських політичних колах, кажуть ці поголоски, панує переконання, що сучасний мент наказує урядові переведення ощадностей і редукцій і тому вимагає такого кабінету, який мав би за собою цілий парлямент.

Краківський „Час" подає на маргінесі цих поголосок таку замітку: „На основі наших інформацій, премієром будучого кабінету вже не називають Мекдональда. В гру входить тут знаний вожд лібералів Льойд Джордж. Англійські ґазети пригадують, що саме він, вже раз у переломових хвилях великої війни відіграв анальоґічну ролю, як голова тодішнього коаліційного уряду".

Крім того той-же краківський „Час" пише про Льойда Джорджа так: „Подані нами вістки найшли потвердження. У Льондоні говориться щораз частіше про національний уряд (в Англії, де ніяка партія не взяла „патріотизму" за свій виключний монополь, ця назва означає уряд усіх партій, коаліційний кабінет). Особа майбутнього премієра, аж надто добре знана в Польщі, не викличе в нас захоплення. Слід зазначити, що Льойд Джордж перебуває тепер на реконвалесценції після тяжкої операції. Ця обставина можеударемнити його кандидатуру".

Еспанія бореться зі синдикалізмом.

Недавно здушені еспанським урядом заворушення в Андалюзії пригадали Европі, що молода еспанська республика має старі партійні антаґонізми. 18 убитих і 150 ранених на вулицях Севілї — це вислід досить поважних боїв. Проти соціялістичного уряду йшли синдикалісти. Синдикалізм має від десятків літ свій осідок у Катальонії; він це своїми засобами насильства поміг Прімо де Рівері взяти в 1923 р. в свої руки диктатуру, без якої монархія не могла дати собі ради.

Еспанський синдикалізм спирається на відомій теорії про „безпосередню акцію", якої метою є захопити в свої руки економічні засоби держави. Сама держава як орґанізм та уряд його покищо не цікавить; на першім пляні стоїть боротьба з буржуазією, якій треба відобрати джерела продукції. Цей рух своєрідний, давно пропаґований, дарма, що має неодну спільну рису з більшовизмом, а за батька свого може вважати Бакуніна, який у 1872 р. розійшовся з Марксом у сутньому погляді щодо метод боротьби з буржуазною державою. Головні осідки синдикалістів у Барсельоні, Малязі та Севілі.

11-го та 12-го травня вивісили синдикалісти свої прапори на манастирських мурах Андалюзії та пробували проголосити ґенеральний страйк при помочі своєї робітничої орґанізації „Національної Конфедерації Праці". Але 70 проц. робітництва лишилося вірне своїй орґанізації „Ґенеральний Союз Робітників", що має осідок у Мадриді. Найбільше завзятущі вуглекопи з Астурії не мали досить сили, щоби довести до наміреного повного страйку.

Синдикалістичний рух використовує дуже вміло катальонську національну проблему. Якби їм удалося заволодіти Катальонією, Мадрид був би обезсилений, бо без неї не міг би проіснувати економічно. Також хліборобська нужда на півдні Еспанії є водою на млин синдикалістів. У парляменті мають вони 42 послів, що піддержують їхні ідеї в непримирній опозиції до уряду. Уряд заборонив синдикалістичні союзи після подій в Андалюзії і таким робом синдикалісти пішли на підземельну працю. Вони мають проти себе своїх колишніх товаришів, нині завзятих ворогів анархістичної акції: Лярґо Кабальєро, міністра праці, бувшого робітника, Фернан-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. СЕРПНЯ 1931.

Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ. 3)

З дороги на північ.

В полудне 21. липня причалюємо до моля в обширному берґенському порті, деназбиралось багато великих і менших пароходів, головно під стягом Норвеґії, червоним зі синім хрестом, обрамованим на біло довкола. Висідаємо з корабля без ніяких перепон: чи то зі сторони поліції чи митних урядовців та окружені юрбою, що роздає всякі анонси та пляни міста, подаємося на вулиці Берґену.

Старе ганзеанське місто, що має майже тисячку літ життя, стало нині найбільшим портом Норвеґії, а щодо скількости населення (100.000 мешк.) другим містом після Осльо. Положене мальовничо під високими зеленими горами вдирається у море довгим язиком і славною метеорольоґічною обсерваторією, а завдяки добродійній ґольфовій струї має гарну ростню, хоча лежить уже поза 60° півн. ширини. При самому порті находиться найстарша частина міста (т. зв. німецьке побережжя), ще з часів Ганзи, що складається з деревляних домків дуже давньої конструкції, обернених нині на портові склади. Частина міста поза пристанню, де зосереджений увесь торговельний рух з великими базарами риб — цілком европейська. Гарно вдержані парки, де квитуть квіти, які в нас давно вже відцвіли, великі будівлі, як біржа, залізниця, почта, обширний театр, музеї — це все робить з Берґен уповні сучасне европейське місто. Додайте до того трамваї, автобуси, линвову залізницю, та один із найгарніших залізничих шляхів Европи, що лучить Берґен з Осльо, і до того надзвичайну чистоту вулиць, що так сильно відбиває в скандинавських містах від наших брудних, занедбаних навіть столичних міст, та чемність, з якою міщанці поводяться із вами, а тоді збудиться у вас рефлексія, чому у нас навіть у таких великих містах як Станиславів, Перемишль чи Дрогобич, нема дотепер ніяких засобів комунікації, а поза двома трьома вулицями бруд та неохайність. Правда, тут нема того елементу, що витиснув таке тавро на життю та культурному й естетичному вигляді наших міст.

Крім славного ганзеанського, зоольоґічного та історичного музею є тут і гарний ботанічний сад, стара коронаційна саля перших королів Норвеґії, кілька цікавих костелів і кілька памятників. І вони, як у Копенгаґені, вдержані в зеленому бронзовому тоні; одначе коли памятники в столиці Данії радують око своєю легкістю та ніжністю в викінченні, то памятники норвеського долота є тяжкі, непропорціональні, грубі. Може це тому, що норвежці, як нащадки давніх вікінґів, люблять кремезність і силу, може цей тип спричинений диким штафажом фйордів та гір, що складають Норвеґію. Та коли бачу памятник такої субтельної людини, як уроженця Берґену великого Ґріґа, як на цоколі стоїть низький кремезний атлет із великою головою, втисненою в рамена, що в його вигляді нема нічо духового, або анальоґічну фіґуру великого Берзона біля гарного театру, чи поета Гольберґа, чи навіть ту криницю Віґелянда в берґенському парку, то мимохіть приходить мені на думку, що таке залюблення в грубих формах є певно рисою норвеської душі. Бо і деінде бачити можна те саме; св. Оляф у Нідарос — це справжній вікінґ, що з високої колюмни глядить на норвежців, яких силою зробив християнами, а навіть ніжний математик Абель, що помер у 27 році життя на чахотку, удостоївся в Осльо памятника, де зображений як молодий атлет, що побороює якісь потвори. Може дещо відходять від того шаблёну фіґури адміралів та завойовників.

Та ці сторінки норвеської психіки забуваєте, коли берете під увагу цілість міста, його чудове положення, прегарну ніжну зелень без сліду порошинки, таку гарну, що можна її вважати типовою для цілої Норвеґії, коли уявляєте собі ту величезну культуру, яку сотворив цей несповна 3-міліоновий нарід, серед скель, серед вічної боротьби з морем, у країні, де істнує пошанування закону та чужої власности, де нема анальфабетизму, де телефон став загальним надбанням усього населення, та де еміґранти зпоза моря пересилають великанські суми на всякі національні та культурні цілі.

Прегарною линвовою залізницею, довгою на 850 метрів, вибираємося на гору Флеєн (Fl'ien) 300 метрів високу. І тут находимося відразу серед такої нам дорогої карпатської сценерії. На камінних росте наш таки жереп, квітнуть наші дзвіночки побіч чужих нам квіток, зі памя скелі Бляманду, що так нагадують нам Ґорґани, а чудовий воздух розширює наші груди. Та вистане глянути вперед, щоби пригадати собі, що ми в Норвеґії. В глибині перед нами місто, що вдирається глибоко в море, пристань для великих кораблів та друга для яхтів та спорту, прегарний берґенський фйорд перед нами, а далеко-далеко кольосальний гардаґенський фйорд що крутиться гадюкою серед ледняків та скель — це вид, якого даремне шукати навіть у Швайцарії, такій славній ріжнородними поетичними краєвидами.

На горі, при кінці залізниці є ресторан та крамниці, де дівчата у народніх строях продають усякі памятки, а перш усього шкіри та футра. Бож Берґен — це не лиш головний торг на риби, але і на футра та шкіри. Чи то в магазинах міста, чи в крамниці Флеєн побачите таке богацтво шкір, як ніде у світі: і полярного медведя і тюленя і рена і срібного та синього лиса, а все те навіть на польську валюту (півтретя разів слабшу як норвеську) дуже дешеве. Та коли згадаєте собі, що мито за ті чудеса буде певно кількакратно більше, як сама ціна шкіри, то відійде вам скоро охота до купна і з жалем ховаєте мошонку.

Надходить вечір — не вечір, бо тут починаються уже білі ночі; вертаєте до міста, переходите ще пару разів його вулиці та йдете на корабель лагодитися до дальшої, далекої дороги.

(Продовження буде.)

—o—

ла де Льос Ріос, міністра справедливости і адвоката Санчеса Роман, що є батьком проекту нової аграрної реформи.

Новий республиканський уряд не завагався при перших проявах бунту витягнути на вулиці гармати. Все питання нині в тому, чи більшість населення та війська вважатиме таку діяльність доказом його сили чи безсилля і чи висловить йому за це довіря, чи може шукатиме в цьому причин до невдоволення.

—o—

Берестейський вязень б. пос. І. Ліщинський перед апел. судом у Люблині.

Звідомлення зі судової салі.

У вівторок, дня 11. серпня ц. р. відбулася перед апеляційним судом у Люблині відклична розправа в карній справі проти б. посла УНДО Івана Ліщинського, відомого берестейського вязня, якого Окружний Суд у Рівнім засудив дня 29. квітня ц. р. по 2-дневій розправі за „підбурювання до поповнення бунтівничих вчинків" на кару 2-літ вязниці та за переступство непошанування влади на 1 рік вязниці, яку то кару получив на злучену кару 2 літ тяжкої вязниці.

Згідно з тенором карного присуду Окружного Суду з дня 28. квітня 1931 р. ч. спр. К 8/31, признано Івана Ліщинського, сина Антона і Анни, мешканця міста Львова, винним переступства з арт. 129. ч. І., точка І. і арт. 154 часть II. к. к., доконано тим, що: 1) дня 13 квітня 1930 р. виголосив підбурюючу промову на передвиборчім, нелеґально скликанім вічу в Сіянцях, здолбунівського повіту, якою то промовою, представляючи мнимі відемні сторони державного устрою та поведення адміністрації в польській державі, впоював в учасників віча готовість до замахів на основний устрій і цілість Річипосполитої польської, виголошуючи слова: „Польський уряд пє кров українців, здирає з них величезні податки, а в заміну нічого їм не дає.... зле є, що правлять нами поляки... треба прямувати до того, щоби українці мали все своє власне і школи і уряди, щоби не правив ними чужий, якийсь дурний староста, який видає дурні зарядження... по урядах нема українців, а є лише поляки..." „О яка дрянь вами розпоряджається... о вже польське щеня боїться, бо бреше як свиня... уряд польський терроризує українців... українці є гноблені надмірними податками, з котрих гроші уживається на користь поляків, а не місцевого українського населення, бо на Волині навіть мосту не поправлять... українці повинні подбати, щоби їх діти мали кращу будучність і кращу долю...", а вказуючи рукою на схід в напрямі границі Совітської Росії додав: „Бажаю вам, щоби коли прийду до вас вдруге, було у вас тут те, що там є..."

2) допустився не пошанування влади виголошуючи слова: „Польський уряд обкрадає українців, міністри є злодіями... польські власти свідомо на терені Волині ломлять обовязуючі

закони, допускаючися найгірших зловживань і лайдацтв..."

Проти цього присуду вніс оборонець д-р Ст. Біляк в імені обвинуваченого апеляцію, в якій виказав невіродостойність головного обтяжуючого свідка Яна Яроша, функціонаря ґміни Сіянці, що намагався розбити віче б. посла, а коли це йому не вдалося, з пімсти і ненависти до українського посла перекрутив зміст його промови.

Апеляційна розправа відбулася під проводом віцепрезидента Апеляційного Суду в Люблині Ковальського при участи суддів Деринга і Подвінського. Обвинувачував апеляційний прокуратор Кшивец, боронив **пос. д-р Степан Біляк, адвокат у Городку Яг.** На початку розправи поставив оборонець д-р Біляк внесення на відложення розправи та спроваджения на неї обв. Ліщинського, щоби цей був у змозі давати особисто потрібні вияснення. Трибунал відкинув це внесення оборони і приступив до зреферування справи. Референтом був сам предсідатель трибуналу віцепрезес Ковальський. Перед замкненням доказового поступовання вніс оборонець на поновне переслухання деяких свідків та конфронтацію їх з уваги на суперечности зізнань, а зокрема на покликання іншого знатока для політичних справ, щоби виказати неправдивість оречення переслуханого в І. інстанції у характері політичного знатока Степана Васілевського, начальника виділу безпеченства при воєвідстві в Луцьку, який твердив наче би УНДО мало стичність з комуністичними партіями і спільно з ними виступало. Це оречення видав п. Васілевський на доказ, що обв. Ліщинський показуючи рукою на Совітську Росію міг мати на думці відносини в тійже і був для неї прихильно настроєний. І це внесення трибунал відкинув, після чого прокуратор Кшивец виголосив довшу промову.

Такої прокураторської промови, здається, не було ще ні на однім українськім політичнім процесі. Прокуратор Кшивец вважав за найбільшу провину б. посла Ліщинського те, що

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. СЕРПНЯ 1931.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

Денник мого сина.

(Докінчення.)

Ну й цікаво: Блискуча коробка, блискуча ручка, а в середині щось так стукотить! Повернув я і сюди й туди — не побачив нічого. А хочеться, страшенне хочеться.

Субота:

Щока дальше болить і от ледви записую цю сторінку. Мама і бабка цілий день турбуються про мене, носять по руках, показують всячину і гримають мені над вухом калаталом. А воно, чортова личина, стукає так, що мені аж у голові гукає. Ще вчора я сподівався, що воно незнати що — оце калатало, а тепер геть остогидло. Цікаво тільки, що в ньому в середині, але я вже якось доберуся до нього. Бабка мені подобається щораз більше. Не кричить, не бе, не примушує їсти, тільки співає пісень. Я, як щирий українець, дуже люблю ці пісні, особливож думу про Морозенка, що в інтерпретації бабки виходить дуже добре.

Від бабки я й довідався, що таке зуб. Бабка показала мені свій (у неї один) тай каже: „Будеш, Юрчик, мати один зуб, так як я!" Я з цього аж засміявся.

Так воно ось що. Матиму зуба! Тількиж чому один? У матері їх так багато, у батька теж, чомуж я маю мати тільки один? Хіба по одному вилазитимуть? А зрештою — побачимо. Покищо болить, і я вже язик зіскробав до чогось гострого. Уже й язик болить і зуб болить і мабуть вночі знову годі буде спати...

Сьогодні вечором сталася зі мною пригода, що й досі не розумію. Бабка взяла мене вечором на двір (вечір був тихий та гарний!), враз обернулася зі мною і тицьнула пальцем на небо:

— Юрчику, місяць!

Що таке місяць, я не знав досі, але як побачив, так близько, проти мене велике золоте коло (у мами в кухні є теж такі, тільки не такі блискучі), то аж скрикнув, так хотів його дістати у свої руки. І так близько був, що Господи! Я замахав руками, вигнувся, але що я можу своїми малими руками дістати?

Бабка сміялася, покликала батька, матусю, няню — і всі сміялися:

— Місяця хочеш? Місяця?

Реготалися так, що я дивився на них, як на божевільних. Врешті цього було за багато і я захлипав, а бабка нагнала всіх до хати.

Дурні вони! Колиб у мене були такі руки, як у батька, я показав би їм, чи довго той місяць постояв би на небі й чи не притаскав би його у хату! Підождіть!

Неділя:

Вночі я думав, що лусну від того зуба і я сплакався, аж зіпрів. Колихали мене всі по черзі, що аж мені хата закружляла і жаліли. Над раном я вколовся язиком до чогось в губі й відразу догадався: Зуб!

Мене посадили, накидали мені ріжних коробок з „Єгипетських", „Татрів", пудру і дали калатало — а самі пішли спати, бо були потомлені моїм зубочгірше, як я. Я зміркував, що не тепер, то ніколи, оглянувся, чи не чуває хто — ні. Ну, тепер аж я висліджу, що таке стукає в цьому калаталі! Вхопив його, натиснув — і думаєте, нема сили? Геть відламав ручку! Зробилася дірка, я пошолопав у ній пальцем, покалатав ще раз і диви: З дірки вискочило девять грудок. Я попробував зїсти — тверде й без смаку. Ага — камінець. Ну й лихо! Що теж я зразу не догадався!

А потім рано, як збудилася матуся, я похитав їй на добрийдень рукою і засміявся з втіхи. Я до речі страшенне люблю її, мою матусю. І уявіть собі: Я засміявся, а вона як не скрикне:

— Зуб!

І вискочила з ліжка та до мене: Покажи, покажи! Не знав я, що показати, але вона сама заглянула: Відвинула мені губу і побачила там мого зуба. Почала мене цілувати, занесла до себе до ліжка, що я зрештою дуже люблю і стала будити батька й бабу:

— Слухайте, гей! Юрчик має зуба! Дивіться!

Тато заспаню піднявся і відразу пальцем мені в рот. Ігі на тебе! Бабка теж мені пальцем в рот! І всі регочуться, плещуть у долоні й раз-у-раз заглядають мені в уста.

Господи! Я справді гордий, що маю стільки зубів, що у баби, але хіба це причина, щоби такий рейвах в хаті був? Та в них-же є своїх зубів досить...

Кінчу, бо батько заповів, що йде зі мною до дрогерії — купувати мені зубну щіточку я „Кальодонт..."

Побачимо, що воно таке. Покищо — тішуся.

—o—

він посмів назвати Волинь українською землею. З патосом твердив він, що в межах Польщі нема ніякої української чи білоруської землі, є лише польська земля а всі, що її замешкують, є лише поляками, які між собою ріжняться лише віроісповіданням і виходячи з основ такої концепції намагався виказати, що кожне слово промови б. посла Ліщинського було в силі викликати „вивротове настроє“.

З повним супокоєм та рівновагою відповідав на ту промову оборонець д-р Ст. Біляк, який розпочав свою промову реченням: „Промова п. прокуратора, якої ми всі перед хвилею уважно слухали, є найкращим доказом, до яких предивних вислідів може довести інтерпретація почутих слів. Тому й не дивуюся нині зовсім, що також ображений на посла Ліщинського свідок Ян Ярош надав словам обвинуваченого Ліщинського такий зміст, який завів останнього на лаву обвинувачених“. У дальшій промові оборонець д-р Ст. Біляк виказував, якими суперечними є погляди прокуратора з обовязуючими постановами конституції Річипосп., яка стверджує існування національних меншин на терені Польщі, а в арт. 108 і 109 навіть передбачує для них деякі управнення. Приступаючи до самої справи, доказував оборонець, що згідно з постано ми польської конституції, а то арт. 21, посли мають право входити у контакт зі своїми виборцями і це власне зробив посол Ліщинський та як опозиційний посол мав повне право піддавати критиці становище уряду і поведення державної адміністрації. Далі вказав оборонець на суперечности зізнань свідків та підчеркнув, що вимір кари 2-літної вязниці для людини інтелігентної, людини, що перейшла берестейські злидні, а дотеперішнім 11-місячним арештом зруйнованої матеріяльно і фізично, є надто суворий і є за гострою карою як для обвинуваченого так і для його невинної родини.

Спокійна, зрівноважена, богата в цитати законних постанов промова оборонця, зробила помітне враження. Після одногодинної наради трибунал проголосив присуд, яким **уневиннив б. посла Ліщинського від переступства з арт. 129 часть І. к. к., потвердив натомість вину в переступстві непошанування влади і засудив Івана Ліщинського на кару одного року тяжкої вязниці з почисленням слідчого арешту від 10. березня ц. р.**

Оборонець д-р Біляк застеріг собі триденний речинець до приняття присуду, а рівночасно просив про звільнення б. посла Ліщинського з вязниці, мотивуючи своє внесення лихим станом здоровля та потребою упрaвильнення матеріяльних справ б. посла. **Трибунал по нараді прихилився до цього внесення оборони і рішив звільнити Івана Ліщинського з вязниці за зложенням кавції у квоті 500 зол.** Слід зазначити, що таке покінчення справи є — як на пануючі в люблинській апеляції відносини — значним успіхом оборони. На розправі були присутні кореспонденти кількох часописів та визначніші люблинські адвокати, які після проголошення присуду зложили оборонцеві д-рові Білякові побажання. Таким чином посол Ліщинський, за якого кавцію вже зложено, найдеться в найближчих днях на волі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Новий тяжкий засуд

б. посла Жука.

Дня 10-го ц. м. відбулася в Кремянці чергова судова розправа проти б. посла з УСРП і заступника голови тої партії Семена Жука. Рівнеський окружний суд на виїздній сесії в Кремянці засудив б. посла Жука за виступи на передвиборчих вічах в 1931 р. *на 4 роки тюрми*. До цього треба додати, що той самий суд вже раз засудив був б. посла Жука на 2 роки тюрми та що розправа 10. ц. м. ще не є останньою.

—o—

Повстання на Кубі.

З острова Куби повідомляють, що там вибухнули грізні заворушення. З пропущених місцевою цензурою скупих вістей виходить, що в цілій країні кипить повстання під проводом бувшого президента Менокаля. Відділи повстанців добре зорганізовані та озброєні. Урядові війська потерпіли від них поважні втрати. Повстанці напали на місто Санта Кляра, при чому урядові війська втратили 30 вояків убитих, а 25 дісталося в полон. Командант повстанчих військ ген. Тераца згинув у бою біля Льос Палачіос. Кубанський парлямент ухвалив дволітну мораторію, наслідком чого потерпіли американські горожани.

Лихварське задовження хліборобства.

Варшавський Інститут суспільного господарства перевів на терені центральних і східніх воєвідств анкету, що має висвітлити тяжке положення хліборобства при сучасній грошевій скруті. Вислід цієї анкети просто жахливий. Найбільше ревеляційні відомости про задовження рільників у лихварів.

Стверджено, що з позичок користають переважно власники дрібних господарств від 5 до 10 га. Процентово можна це представити так, що коло 59 прц. позичаючих це дрібні і середні хлібороби, 12 проц. це торговці житом, які досить нерадо користають з високопроцентових позичок, а вкінці 28 прц. припадає на ріжних, між якими можна найти справжніх маґнатів, дідичів на величезних фільварках.

Дуже цікава та часть анкети, з якої довідуємося про проценти від тих позичок. Показується

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 15. СЕРПНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З проблем літератури.

Теорія Тена.

Найбільше викінчену систему критики, що взяла за зразок природничі науки дав нам Тен. Нині критикувати її легко; сам її творець, що вмів стежити за фільософічними ідеями своєї доби перший розбив би всю ту лябораторію, де вишліфовував фільософічний камінь.

Тен хотів доказати на прикладах з історії, літератури та мистецтва, що критика є неособистою функцією, в якій особистий смак повинен відійти на задній плян. Брюнетієр, що вірив у таку „неособистість“ з неменшим палом, зробив дуже влучну замітку, що Тен боровся проти зовсім фальшивого погляду буцім-то „про колірі та смак нема чого суперечатися“. Про що-ж інше суперечатися, як не про те, що найбільше нас ріжнить і найбільше зближує?

Вся нинішня вартість методи Тена має вартість прикладу, як критик із найкращою фільософічною підготовкою, великим знанням, вибагливим смаком і талантом небуденного письменника може збудувати величаву будівлю на піску, коли піде шляхом фальшивих анальогій. „Злочин і чеснота не є такими самими витворами як вітріоль і цукор“, людської душі не можна аналізувати тими самими засобами, що печінки, — історія мистецтва нічим не схожа на щаблі еволюції звіриного світу.

Фальшиві преміси — фальшиві висновки. Вся історія англійської літератури та французької революції разом із історією мистецтва найкращих епох змальовані Теном найкращими барвами, що осліплюють нас і захоплюють, не доказують нічого більше, крім неспроможности досліджувати твори людської уяви та людські вчинки, наче явища механіки або біольогії. З усім тим Тен спонукує нас своєю теорією ще раз передумати Сизифове завдання, якому він присвятив усе своє життя

Література — каже він — обумовлена трьома рішаючими силами: расою, середовищем і моментом. Тим самим, щоби її зрозуміти, мусимо зазнайомитися із усіма фізичними, історичними та суспільними обставинами, серед яких письменник даної доби працює. А що й це не вистачає, тому, що мистець добуває із тих усіх умовин щось таке, чого не всилі добути всі інші його сучасники то треба зясувати його талант — характеристичні його риси, відокремити із них „головний хист“, із його творів „сутні елементи“, далі перевірити, наскільки ідеї в них висловлені є „загальні“ та „добродійні“, ствердити, в якій мірі всі вони зливаються для одної мети, врешті переаналізувати повноту їх вислову, що дає повну гармонію ідеї та форми.

Таку складну методольогію придумав фільософ, захоплений двома великими абстрактниками, шліфарами чистих ідей — Спінозою й Геґлем. У кожнім випадку, коли створена ним теорія не охоплювала всіх явищ, її доповнював Тен-поет. Ясно, що сто ріжних творів, сто ріжних мистців не можна було розяснити тими самими трьома і навіть тридцятьма елементами. Такі доповнення до загальної теорії Тена як „основна риса таланту“ або „гармонійна сполука ідеї з формою“ не були нічим іншим, як фірточкою, через яку уява критика могла контрабандою докинути до теоретичних формул усе те, що аналіст уже добув практично із безпосередньої знайомости з творів письменника: погляди про його ідеї та про вартість твору.

З мецту, коли Тен дійшов до висновку, що для повної оцінки вартости твору треба також перевести аналізу його „форми“, себто чисто технічний розслід стилю, всі його попередні загальні ідеї ставали зайвими. Адже ясно, що досить вийти від самої аналізи стилю, щоби на її підставі поробити загальні висновки: — до якої доби належить письменник, — в якій мірі оця доба відбивається на його лексиці та мистецтві орудування словом, — якої суспільної кляси він син, близький їй або вже відчужений від неї, — чому він має такі-то загальні ідеї, що є висловом даного історично-суспільного моменту.

Ще ясніше: все те треба було заздалегідь знати, щоби дійти до цього, а не навпаки: не йти за раз найденою методою, щоби всі ці факти щойно відкрити. Адже бодай у 50 відсотках письменник або мистець не є висловом ідей та смаку своєї доби, або її випереджує, або відвертається від неї із нехітю чи пересердям. Поет-Тен умів усі контрасти й суперечности вигладити аналізою, підмалювати менш-більше так само, як великі артисти, що накидають свою чисто-індивідуальну візію загалові, який вітає їх як виразників того, що ще навіть не розуміє й не відчуває, але хотів би розуміти й відчувати.

Можна би з однаковим правом сказати, що Тен дійшов до всіх своїх пронизливих аналіз психольогії середовища, письменника та творів завдяки своїй теорії і що все те, що не втратило досі в його праці на вартости, існує незалежно від його теорії. Його теорії помагають нам зрозуміти не мистецтво й мистців, а його самого; коли раз вложили ми на свої очі його скла, знаємо, чому всі предмети, які він нам показує, мають такий колір і такі відтінки. Зате без тих очиць ми не бачили би взагалі нічого, бо ми самі не всилі були би їх собі зробити.

Омана чи необхідність бути дальтоністом? Ні одно, ні друге. „У світі — каже Тен — є тільки одно діло гідне людини: родити правду, якій віддаємо себе і в яку віримо“... А в іншому місці: „Нині я викладаю те, що, здається мені, відкрив я; та рівночасно в цій-же хвилині беру на себе зобовязання продовжувати свої досліди: ніколи не зупинятись, хоч би й вірив, що все знаю; перевірювати щораз наново свої принципи; бо тільки так можна дійти до правди“.

Дарма, що „правда“ мала для Тена хвилинами мелянхолійну усмішку вічної омани — неосяжного ідеалу, він не міг не думати, коли

ся, що опроцентування позичок доходить до 84 від ста річно. Однак у деяких випадках лихварі, використовуючи конюнктуру, витягають від хлібороба 90, а навіть 100 проц. річно. Вірити не хочеться в ті жахливі проценти, що для довжника є рівнозначні зі самогубством, бо при сучасній ринковій ситуації не видержують жякої калькуляції. Хлібороби знають про це, але позичають, потішаючися, що „якось то буде". На жаль найчастіше попадають у бездонну трясавину довгів.

Характеристичне, що менше більше 63 прц. загальної суми позичок лихварі дають на необмежений час, то значить, що довжник мусить звернути їх на перше бажання вірителя. Можна уявити собі, як таку умову лихварі використовують та як виходять на ній легкодушні хлібороби.

Анкета виказала дальше, що на терені центральних воєвідств дрібні хлібороби є заловжені на суму 700 міліонів зол. і платять процентів понад 140 міліонів річно. У воєвідствах східних лихварське задовження значно нижче, бо сягає 160 міліонів зол., від чого платять звиж 32 міл. зол. процентів річно.

Виходить, що при теперішній господарській ситуації хлібороби працюють головно на лихварів, які не можуть нарікати на тяжкі часи. Що з того приводу приходить часто до протестів судових процесів, які ще більше підбивають кошти позичок, річ самозрозуміла.

—o—

Вигляди світового врожаю.

Інтернаціональний Інститут Агрікультури в Римі оголосив підсумки вісток урожаю, які дістає з усіх усюдів світа. В середущій Европі (Франція, Німеччина, Чехословиччина, Польща) був дуже добрий. В півд. Европі, від Еспанії до берегів Чорного Моря, наслідком посухи, врожай (особливо в Італії, Еспанії, почасти в Мадярщині й Румунії) не надто добрий. Вимком є лише Болгарія, Югославія та Греція, де було багато дощів. Скількість пшениці в сотнарах в Европі (за вимком СРСР) виносить 380—385 міліонів, себто ок. 10 міл. більше ніж мин. року. Жита й ячменю цього року менше ніж минулого. В СРСР пшениці були засіяли 37.5 міл. гектарів (3 міл. більше ніж м. року). З того вийде таке, що Европа ще більше відчуватиме конкуренцію більшовицької пшениці. Озима пшениця (засіяна на 12 міл. гект.) малаб дати середній врожай, а весняна, яра (25 міл. гект.) середній або нижчий. Добре вродило й жито, якого засіяли меньше ніж пшениці. В Канаді врожай ц. р. дуже малий, бо дощі падали запізно. Ц. р. буде в Канаді пшениці не більше 63 міл. квінталів (сотнарів). На експорт лишиться 25 міл. квінталів супроти 70 міл. м. р. У Злучених Державах урожаю нараховують на 236 міл. квінталів, із легким, збільшенням на кілька міліонів квінталів у порівнянні з м. р.

ОСТАННІ ВІСТИ

СЛІДСТВО В СПРАВІ НАПАДУ В ТРУСКАВЦІ.

Польські джерела повідомляють: Конфронтації арештованих у Дрогобичі, Стебнику та Трускавці зі свідками не дали позитивного висліду. В справі одного арештованого йшов формально спір між представниками поліції та свідками, які ріжно описують вигляд напасників, бо тому, що були перелякалися, не могли собі затямити рисів лиця й одягу. В середу привели трьох українців, арештованих в околицях Стрия і їх теж конфронтували. Вислід конфронтації покищо невідомий. Невідомо теж скільки людей напало на почту в Трускавці. Влада обстоює при цьому, що їх було 6, крім помічників. Свідки кажуть, що напасників було 4, 5 або 6.

КОНҐРЕС НАЦ. МЕНШИН.

Польські джерела повідомляють, що на конґрес нац. меншин, який починається в Женеві з кінцем серпня, ініціятори конґресу вислали запрошення до представників усіх меншин, які живуть у Польщі, без огляду на їх політ. погляди. М. ін. дістали запрошення представник російської меншини сен. Пімонов (ББ), та представник волинських „певняків" бебесовець пос. Богуславський. Оба вони вже приняли запрошення і заповіли, що приїдуть у Женеву та візьмуть участь у конґресі.

Кілька днів тому варшавські проурядові часописи повідомляли, що ні сен. Пімонов ані інші „представники" з тих запрошених участи в конгресі не візьмуть. Сталося інакше, а це тому, що сен. Тімков і пос. Богуславський повідомили про запрошення свою владу в клюбі ББ і ця правдоподібно сказала їм взяти участь у конґресі.

НЕЧАЙНИЙ ПОВОРОТ БОЛДУІНА ДО ЛЬОНДОНУ.

Анґлії грозить госп. катастрофа.

Болдуін перервав нечайно лікування в Е ле Бен і вернувся в Льондон. У звязку з тим кружляють ріжні політичні чутки. Кажуть що кредит Парижа й Ню-Йорку для Анґлії не дав сподіваних успіхів. Знавці заповідають в будучім бюджеті дефіцит на 120 міл. фунтів. У побоюванні за будуччину Вел. Британії директори 5 вел. приватних банків, зв. Биґ Файв, мали наради зі знавцем Норменом. Нормен повідомив телеґрафічно прем. Мекдональда (який є в Шотляндії) про майже ультімативне становище Сіти (фінансова дільниця Льондону), яке домагається негайної помочі уряду, щоби не допустити до дефіциту, який Сіти вважає загрозою для господарства. Мекдональд негайно приїхав у Льондон і скликав нараду ощадностевого комітету кабінету. Також Болдуін на зазив Мекдональда приїхав у Льондон. Відбулася розмова Мекдональда та Сновдена з Болдуіном, Невілем Чемберленом і провідником лібералів Семюелем.

Біржа.

Збіжа.

Пшениця двірська 19.50—20.00, жито галицьке 19.50—20.00, жито збірне 19.00—19.25, ячмінь двірський 16.00—16.50, ячмінь на мливо 15.00—15.50, овес 16.50—17.00, кукурудза румун. 21.50—22.00, сіно солодке прас. 8.00—9.00, солома прас. 5.50—6.50, гречка 19.00—20.00, ріпак озимий 24.00—25.00, отруби житні 10.25—10.50, пшеничні 11.25—11.50, крупи гречані 41.00—43.00, макухи льняні 25.00—26.00.

Ціни у золотих за 100 кг. льоко стація заладування парітас Підволочиська (200 км.).

—o—

НОВИНКИ

— **Ще про арештування в Перемишлі.** У звязку з відомим нападом на почтовий віз під Бірчею перевели поліційні орґани цілу низку арештувань у деяких селах перемиського повіту і в самому Перемишлі. Арештовано тоді 6-ох селян зі села Куровник (між арештованими був один студент), 3-х селян зі села Вільшан, у яких найдено кріси. Досі випущено на волю 4-ох, а решту передано городському судови під замітом перетримування зброї без дозволу. — У самому Перемишлі арештували таких осіб: Зубрицького Володимира, редактора „Українського Голосу", Зиблікевича Володимира, Гинилевича Степана, Гижого Осипа (ґімн. учень), Мацькова і Кадюка. З них дня 9. серпня випущено на волю Кадюка, Мацькова, Гинилевича і Гижого. З Перемишля дістаємо з кол українських адвокатів вістку, що в найближчих днях вийдуть на волю і всі інші арештовані.

— **Заборона сокільського свята.** В Судовій Вишні мало відбутися в днях 8. і 9. серпня ц. р. свято 20-ліття існування Т-ва „Сокіл". В програму свята намічено концерт дня 8. серпня та академію і фестин в дні 9. серпня. Однак 8. серпня пополудні прийшла від адміністраційної влади заборона уладження свята й організатори свята в останній хвилині мусіли відкликати від давна приготоване свято, через що Т-во потерпіло великі матеріяльні страти.

— **Кубанський ґітаровий хор під управою п. М. Полякова.** Від управи Кубанського хору дістаємо вияснення, що цей хор ніколи не мав і тепер не має нічого спільного з т. зв. циганським хором, який скомпромітувався 25. липня в Стрию. Саме тоді був ґітаровий кубанський хор на виступах у Косівщині.

— **Новий міністр освіти,** Януш Єнджеєвич є родом з Наддніпрянської України. Гімназію скінчив у Житомірі, опісля студіював у Франції та в Кракові. Перед війною учителював у Варшаві, опісля служив при польських леґіонах і осягнув степень майора. Після війни віддався знову педагогічному званню, був директором учительської семинарії, а вкінці шкільним візитатором. Ставши соймовим послом, був віцепрезесом клюбу ББ.

— **Невдала кольонізація.** Зусилля польського уряду заложити польські кольонії в Перу не осягнули бажаного успіху. Вибрані землі, реклямовані з великим шумом, не подобалися висланим туди польським кольоністам, які зачинають звідтам тікати. Наспіла вістка, що до Ріо де Джанейро прибуло кількадесять таких кольоністів. Польський консулят старається вишукати для них працю та умістити їх по старих польських кольоніях у північній Бразилії.

— **Більшовицький старшина перед львівським судом.** 19. серпня 1929 р. перейшов нелеґально з СРСР до Польщі старшина червоної армії. Польській прикордонній сторожі сказав, що називається Брон. Студзінський, а втік тому, бо не міг жити в більшовицькім пеклі. Незабаром дістався на службу до II. відділу ген. штабу. Тепер виїздив до СРСР і привозив відтам матеріяли. Всеж таки польські старшини підозрівали Студзінського, що він більшовицький шпіон. Він признався, що є шпіоном і агентом ДПУ, якого влада червоної армії вислала задля шпіонажі в користь СРСР. Дня 13. серпня станув Студзінський перед карним трибуналом окр. суду, обвинувачений в шпіонажі та виманченні 2.000 дол. від II. відділу ген. штабу в Польщі. Трибунал зарядив тайність розправи. Студзінського засудили на чотири роки тюрми.

— **Пожежі.** В Заболотові коло Снятина згорів перед кількома днями склад будівельних матеріялів Н. Керна. Шкода сягає до 25.000 зол. — В селі Рудниках, пов. Снятин, вибухнув наслідком підпалу вогонь у стодолі Мих. Калічака. Зі стодолою згоріло багато збіжа та стайня. Слідство викрило, що вогонь підложила 11-літня дівчинка. Признаючись до вини, вона сказала, що до підпалу намовила її одна господиня.

— **Смерть від кепського жарту.** До дідича Левандовського у Воломіні, пов. Радзин, приїхала його 27-літня сестрінниця Біківна на вакації. Перед кількома днями Левандовський вибрався з нею і цілим товариством на прогульку до ліса. Сестрінниця віддучилася від товариства і згодом почала кричати за рятунком. Був це фальшивий алярм, яким хотіла налякати вуйка. А вуйко, не багато думаючи, стрілив у корчі, де вітрив бандита, але поцілив сестрінницю в голову, кладучи її на місці трупом. Левандовського арештовано.

— **Франція сконфіскувала німецький літак.** Із Штутґарту відлетів німецький літак і осів на військовому летунському майдані в Мецу. Французька влада твердить, що літак перелетів над забороненою стрефою, тому сконфіскувала літак, а летунів задержала.

— **Бурі та град.** Над Самбором перейшла нічю 12. серпня хуртовина. На вул. Пілсудського вдарив грім і вирвав дерево з корінням. Деякі вулиці були вкриті градом, наче снігом. — Над Здолбуновом і околицею перейшла градова туча й заподіяла в полях і городах шкоди на яких 100.000 зол.

— **Ілюмінація на кінець світа.** Біля Вильна повстала пожежа на фільварку Боярі. Коли хотіли гасити вогонь, вибіг із полумя якийсь чоловік і в промові сказав, що вже надходить кінець світа, який треба вшанувати загальною

мав до цього хист і не відчувати, коли це було його природною потребою. Його світогляд не був вужчим ані тонкість його відчування слабша від наших нинішних, певних, що ми не зробили би нині тих самих помилок у теоріях і в практичній оцінці деяких творів.

Вартість правд, в які віримо або в які сумліваємося, світоглядів, які творимо самі, або позичаємо готові від фільософів, вражливости, яка дає нам розуміти чужі твори або якої вчимося від їхніх творців, вартість самих творів і творців не інакша, як вартість теорії Тена: — вся вона в процесі між спонукою і осягненим здобутком. Тен хотів схопити само джерело спонук творчости і зясувати доцільність самих здобутків; навіть і така спроба не є помилкою ні оманою; тисячі перед ним і тисячі після нього повторять цю спробу в гоні до правди. Але від цього не зміниться легкість або вартість їхнього зусилля. Для того, щоби зусилля було, мусить бути спершу ідея, яка родить його та розвиває, а ідею вже попереджує зусилля так, немов би вони були двома половинами того самого кола, начеркненого порухом індивідуальности.

Ні образ кола, ні жмуту ліній, що виходять із його осередка в розбіжних напрямках, ні якась-небудь багатовимірна конструкція нашої уяви не можуть передати всіх тих можливостей, що творяться із перехресних ліній **ідеї** як засновку, спонуки, напрямного зусилля твору та **форми** як намагання її здійснити, передати в слові, злити зі своїм „я" і відорвати від себе, щоби вона жила незалежно від нас.

Ідеалом Тена було все описати й все переаналізувати, все зрозуміти і все розяснити іншим. Нинішне завдання критики, за прикладом науки, що збагатилися сотнями нових фактів та ідей, є багато скромніше: наблизити критика до певних переживань і проблем, з яких родиться твір серед дуже ріжноманітних, часто незрозумілих умовин.

ілюмінацією. Заки присутні зорієнтувалися цей маняк схопив горіюче поліно та побіг чвалом до найближчих будинків у селі й хотів їх підпалити. Це якийсь Йос. Курилович, бувший вояк російської армії, що збожеволів на війні.

— **Заголодився в горах.** У баварських Альпах біля шпилю Гель найшли тіло мущини, а при ньому карточку, з якої виходить, що це 49-літній швець Мец із Зальцбурга. Він вибрав собі оригінальне самогубство: заголодився в горах на смерть.

— **Вязні при сільсько-господарських роботах.** Тому, що в багатьох сторонах Радянського Союзу селяни відмовляються від праці при жнивах, радянська влада змобілізувала вязнів і вислала їх до рільних робіт. Вязні, які витревають у праці до осені, будуть увільнені на основі спеціяльної сільсько-господарської амнестії. Цей розпорядок радянської влади показався досить ризиковним, бо по селах почали множитися крадежі та вбивства.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, реглянии і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 13—?

—o—

СПОРТ.

В неділю 16. н. м. розіграє резервова дружина України товариські мячеві змагання зі Соколом в Бібрці. Змагання відбудуться пополудні, на тамошній спортовій площі. Сподіємося, що українське громадянство міста явиться численно на змаганнях й цим причиниться до кращого розвитку нашого молодого гуртка.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. VIII. 1931 р. масло експортове пріма 3·30 зол., десерове пріма 3·10 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 3·40—3·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Всі міські театри (Великий, Ріжнородностей і Малий) — нечинні.

Кіна.

АПОЛЬО: „Артисти" (Нансі Кароль) та додатки.

КАСІНО: „Поцілунок весни".

КОЛЬОСЕЙ: „Життєві розбитки", „Інтригант".

ЛЕВ: „Пісня кабалера" (Кен Мейнард), „Заволока".

МАРУСЕНЬКА: „Серце та спорт", „Мрії балетниці".

ОАЗА: „Другий веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр".

ПАЛЯС: „Кен і Келлі в Шотляндії", „Савітрі".

ПАН: „Погании" і „Закладаємо антену" (Лярель і Гарді).

ПАСАЖ: „Арена грози" й додатки.

ХИМЕРА: „Чоловік проти волі" (комедія).

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Тарзан і золотий лев", „Архизлодій з Дамаску".

Програма радіо.

Пятниця, 14. серпня 1931 р.

Липськ (259,3) 16·00 „Scherzando" музика класиків. **Моравська Острава** (263,4) 12·30 Концерт радіоорх. **Братислава** (278,8) 18·00 Мадярська музика. **Бресляв** (325) 20·15 Речітаць сериик. при участи орх. 21·25 Національні гимни позаєвроп. країв. **Льондон** (356,3) 20·00 Спацеровий концерт. 24·00 Телевізія. **Гамбург** (372,2) 20·00 Концерт німецької людової пісні. **Букарешт** (394,2) „Ріголето", опера Верді. **Берлін** (419) 19·45 Твори на фільгармонію. 21·10 Квартет Моцарта. **Стокгольм** (435,4) 17·20 Народня музика (Упсаля). 18·30 Хоральний концерт. **Брукселя** (508,5) 15·00 Класичний концерт. **Рига** (524,5) 21·30 Хоральний концерт. **Мінхен** (532,9) 16·20 Концерт солістів. 21·30 Концерт квінтету цитристів. **Будапешт** (550,5) 19·15 Габрієля Релле відсп. мадярські пісні в супр. циг. орх. 23·00 Циганська музика. **Харків** (937,5) 18·00 Відчит. 20·00 Концерт.

Субота 15. серпня 1931.

Липськ (259,3) 19·00 Концерт мандоліністів. 20·00 „Калейдоскоп", радіокабарет. **Моравська Острава** (263,4) 16·00 Конц. радіоорх. **Братислава** (278,8) 12·05 Конц. радіоорх. **Штутгарт** (360,1) 21·00 „Акваріюм", веселий вечір. **Гамбург** (372,2) 19·30 Веселий вечір. **Букарешт** (394,2) 18·00 Румунська музика. 21·45 Соната Штравса на віольонч. і форт. **Берлін** (419) 19·00 Пісні Брамса, Шумана і Вольфа. **Стокгольм** (435,4) 20·15 Кабарет. 21·45 Давна і нова танкова музика. **Рим** (441,2) 21·00 „Іль вассальо", віринна опера Смерехії. **Прага** (486,2) 19·00 Музика зі Стрілецького острова. 20·25 Концерт Віноградського квартету. **Брукселя** (508,5) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 13·05 Концерт орх. циганів. 19·00 Пісні Шумана і Шуберта. 21·45 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·05 Вагнерівський вечір. **Мінхен** (532,9) 16·50 Тр. з Нірнбергу. Людовий концерт. **Будапешт** (550,5) 19·00 Мадярська музика. 20·30 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 20·30 Веселий вечір. **Харків** (937,5) 18·30 Концерт. **Осльо** (1071,4) 18·30 Норвеська музика. 22·05 Шведські пісні.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 14. серпня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави 12·10, 15·10, 15·45, 16·10, 16·35, 17·25, 19·40 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Ніч 15. серпня 1831 р.", виклад пак. Айдас. 15·55 Львівський кооперативний куток. 16·20 Поштова скринька для наймолод. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·10 Господарський огляд 17·35 „Чи поза землею є органічне життя?", проф. Айдукевич. 18·00 Орхестра мандоліністів. 19·00 Всячина. 19·20 Технічна скринька, інж. Мінський. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Симфонічний концерт зі Швайцарської Долини (орх. варш. фільг.). 22·00 „Півмісяць в Югославії, виклад В. Роговича. 22·15—22·25 Комунікати 22·30—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Субота, 15. серпня 1931.

Львів (380,7) 10·00 Богослуження з Ясної Гори (Ченстох.) 11·58. Астроном. час з Варш. 12·10, 13·20, 14·00, 15·20, 15·50, 16·20, 17·25 Транс. з Варш. Музика. 13·10 Метеорол. комунікат. 13·40 Річниця чуда над Вислою, проф. Мосціцький. 14·10 Тр. з Вильна „Стиль польських авторів", проф. Ліманоський. 14·25 Попул. концерт польської музики. 15·00 Тр. з Варш. „Закладання садів", інж. Блашик. 15·30 Тр. з Варш. „Продукція і торговля грибів", проф. Теодорович. 16·00 Тр. з Варш. „Тучення гусий і качок", Г. Дахова. 16·40 Слуховище для старших дітей. Концерт. 17·10 „Серед книжок", оцінка останніх видань. 17·35 Комунікат заперед 100 років. 17·40 Тр. з Варш. Пополудневий концерт. 19·00 Всячина. 19·20 Співацький речітаць п. Ірени Заградінкової. 19·40 „Шпінка в зеркалі віків", п. Г. Ольшевська. 19·55 Метеорол. комунікат. 20·00 Тр. з Варш. „Приємні і пожиточні відомости". 20·15 Популяр. концерт із Швайц. Долини (варш. фільг. орх.) 20·00 Тр. з Варш. „На оказії". 22·15 Комунікат 22·30 Тр. з Варш. Шопенівський концерт. 23·—24·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Укр. Театр у Львові", бувший театр ім. І. Тобілевича.

ЯРЕМЧЕ:

15. VIII. — „Циганка Аза".
16. VIII. — „Ой не ходи Грицю".
17. VIII. — „Жінка, що вбила".

Іван Шулим абс. бог. Акад. і Іванна з Ганкевичів складають щиру подяку всім за прислані їм побажання в день їх вінчання, і з тої нагоди складають на Рідну Школу 6 зол. — Давиняч. 12. серпня 1931.

Старшина Кружка Бурси „Рідної Школи" Львів, вул. Хшановської 9 оголошує, що з огляду на економічну кризу нашої суспільности обнижила місячну оплату в бурсі на 60 золотих. Селяни можуть платити частинно перворядними харчами.

Дирекція дів. гімназії Р. Ш. у Станиславові подає до відома, що з днем 1. вересня відкриє дів. інтернат, якщо зголоситься відповідне число учениць. Місячна оплата (грішми або харчами) 60—70 зол. Зголошуватися на адресу дирекції гімназії (Липова 82) до 25/8 1931 р.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 130

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

МЕБЛІ всілякого рода та великий вибір металевих і діточих ліжок по фабричних цінах за готівку і на догідних умовинах поручає

СТААЛЬ і С-ка
Львів, Казимирівська 28.
Тел. 64—13.

106 5—5

Скрізь уважають комахи за небезпечних розсадників зародків ріжних недуг. — Перебуваючи постійно в брудних і занедбаних місцях, проникаючи до наших мешкань, комахи заносять на собі часто зародки смертельних недуг. Для самоохорони необхідно треба їх нищити, розпилюючи Фліт.

Фліт зовсім нищить мухи, комарі, блохи, комашню, молі, блощиці, таракани та рівночасно їх яєчка. — Фліт, який розпилюємо, є смертельний для ріжних комах, а при тому не шкодить зовсім людині. Легкий для вжитку. — Не робить плям. Фліт-у не можна порівнювати з іншими середниками проти комах. — Домагайтеся жовтої бляшанки з чорною опаскою, при чому стережіться підроблювань!

РОЗПИЛЮЙТЕ

FLIT

Оригінальний Фліт продається виключно в щільно зачинених бляшанках.

КАНДИДАТ адвокатури з добрими референціями, спосібний самостійно вести канцелярію пошукує заняття від дня 1-го або від 15-го вересня ц. р. — Ласкаві зголошення проситься пересилати до Адміністрації під „Правник". 181 3—1

УЧИТЕЛЬКА пошукує лекції з вселюдних шкіл на цілий рік, найрадше в домі священика. Косарівна, Пишківці, почта Бучач. 186 2—2

ШУКАЮ дві умебльовані кімнати з лазничкою і кухнею (евент. без кухні). Зголошення до „Діла" під „Учителька". 190

ГЛЯДАЮ лекції народних клас або 1 кл. гімн. на цілий рік. Листи слати до „Діла" під „Інструкторка". 189 1—2

З ПРИВОДУ КРАДЕЖІ портфелю, уневажнюю **університетську виказку і пашпорт. — Богдан Гвоздецький**, студент прав Львів, Красіцьких ч. 5. 182 3—4

АДВОК. КАНДИДАТ з 4-літ. адвокат. практикою при повіт. суді шукає з 1/9 ц. р. місця в адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Я. О.". 83 8—10

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місце платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 88—?

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п. або в книгарнях.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.